

Maaseutualueiden lasten ja nuorten kuulemisen tulokset

Ella Kankaanranta, Nuorten Akatemia, 11.3.2025

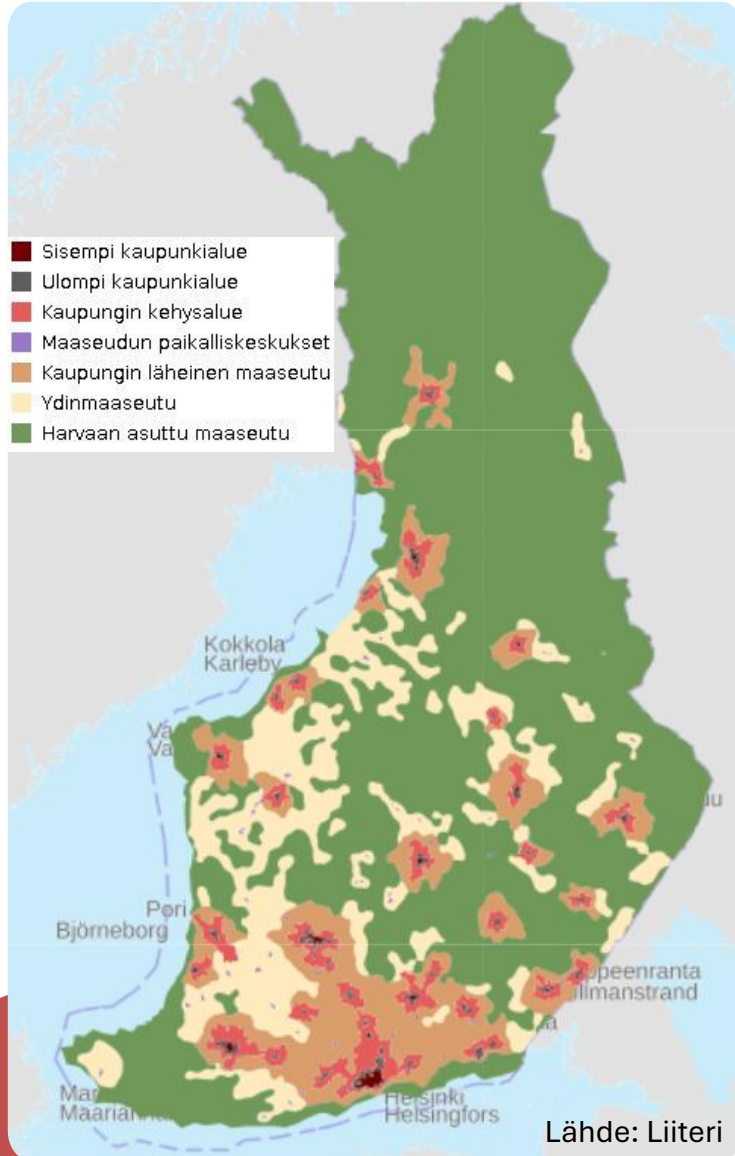
Kuulemisen tausta ja lähtökohdat

- Nuorten Akatemia toteutti maa- ja metsätalousministeriön toimeksiantona maaseutualueiden lasten ja nuorten kuulemisen lokakuun 2024 ja tammikuun 2025 välisenä aikana.
- Kuulemisen tuloksia hyödynnetään maaseutupoliittisen selonteon laatimisessa.
- Toimeksiannon mukaisesti kuulemisessa pyrittiin tavoittamaan moninainen joukko maaseutualueiden lapsia ja nuoria eri puolilla Suomea. Erityistä huomiota kiinnitettiin harvaan asutulla maaseudulla asuvien lasten ja nuorten, 10-15-vuotiaiden lasten ja nuorten sekä eri tavoin haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten tavoittamiseen.

Kuulemisen toteutus

- Aineistoa kerättiin työpajoilla sekä kyselyllä 24.10.2024-15.1.2025 välillä.
- Työpajan ja kyselyn tukena olleen diaesityksen tavoitteena oli herättää nuorten kiinnostus aiheeseen, tukea aiheen reflektoinnissa sekä linkittää kuuleminen vahvemmin opetussuunnitelmaan. Kyselyyn oli kuitenkin mahdollista vastata myös ilman lämmittelyä.
- Työpajoja järjestettiin oppilaitoksissa sekä nuoriso-Leader-päivillä.
 - 13 työpajaa, joista yksi ruotsiksi ja yksi pohjoissaameksi, 9 kunnassa eri puolilla Suomea, yht. 241 vastaajaa
- Kyselyä levitettiin oppilaitoksiin sekä mm. etsivien nuorisotyöntekijöiden kautta.
 - Kysely suomeksi ja ruotsiksi, yht. 329 vastaajaa

Aineisto

- Yhteensä 570 vastaajaa 52 kunnasta 15 maakunnasta.
 - Vastaajista 35% asui harvaan asutulla maaseudulla, 34% ydinmaaseudulla, 12% kaupunginläheisellä maaseudulla ja 17% maaseudun paikalliskeskuksissa; 2% osalta epäselvää.*
 - Vastaajista 92,8% vastasi suomeksi, 5,8% ruotsiksi, 0,9% pohjoissaameksi ja 0,5% muulla kielellä.
 - Vastaajista 55% oli 13-15-vuotiaita, 24% 10-12-vuotiaita, 13% 16-17-vuotiaita, 2% 18-19-vuotiaita ja 3% 20-29-vuotiaita. Alle 1% oli alle 10-vuotiaita. Noin 3% ei kertonut ikäänsä.
 - Vastaajista 80% käy peruskoulua, 12% opiskelee lukiossa, 2% ammatillisessa oppilaitoksessa ja 1% korkeakoulussa. 1% on työttömänä, 1% käy töissä päätoimisesti, 1%:lla on muu tilanne ja 3% osalta ei ole tietoa.
 - Vastaajista 50% oli sukupuoleltaan naisia, 43% miehiä, 2% muunsukupuolisia ja 5% ei halunnut kertoa sukupuoltaan.

*Suomen ympäristökeskus ylläpitää kuntarajoista riippumatonta kaupunki-maaseutuluokitusta. Vastaajien maaseutuluokka määriteltiin Liiteri-karttapalvelun avulla: <https://liiteri.ymparisto.fi/>

Maaseudulla asumisen todellisuutta: vapaa-ajan vietto ja harrastukset

- Ulkoilu, urheilu ja kavereiden kanssa oleminen olivat taustatekijöistä riippumatta yleisimpiä vapaa-ajan viettotapoja.
- Tarkemmin tarkasteltuna harrastukset ja vapaa-ajan viettotavat erosivat merkittävästi sukupuolen mukaan.
 - Tyttöjen vapaa-ajan vietossa korostuivat poikia useammin kavereiden kanssa hengailu, kotona oleminen ja kotityöt, puhelimen selailu, nukkuminen, perheen kanssa oleminen sekä luovat harrastukset.
 - Pojilla korostui tyttöjä useammin ulkona oleminen, pelaaminen, moottoriajoneuvot, metsästys ja kalastus sekä vapaapalokunta.
- Jalkapallo, kuntosali, partio, jääkiekko, ratsastus ja jonkin instrumentin soittaminen olivat yleisimmät harrastukset.
- Pojista 11% ja tytöistä hieman yli 17% vastasi, että ei harrasta mitään.
- Yhteensä 77 % joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”voin harrastaa ja tehdä vapaa-ajallani asioita, joista pidän.”
 - Pojista 86 % ja tytöistä 69 % joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa.
 - Paikalliskeskuksissa yli 80 % täysin tai jokseenkin samaa mieltä, kun muissa maaseutuluokissa tätä mieltä 70-76 %.

Maaseudulla asumisen todellisuutta: kulkeminen paikasta toiseen

- Kulkemiset viikoittain: 69% menee kävellen, 34% pyörällä, 21% bussilla, 24% koulutaksilla, 44% jonkun muun kyydillä autolla, noin 30% ajaa itse mopolla, mopoautolla, traktorilla, mönkijällä tai muulla kulkuneuvolla.
 - Maaseutuluokittain vertaamista vaikeuttaa ikäluokkien painottuminen eri tavalla eri ryhmissä. Kuitenkin koulutaksi selkeästi useammin käytössä harvaan asutulla maaseudulla verrattuna muihin maaseutuluokkiin.
- Yhteensä 58 % joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”Minun on helppo liikkua paikasta toiseen.”
 - Pojista 75 % ja tytöistä 42 % täysin tai jokseenkin samaa mieltä.
- Millä asioilla käy isommilla paikkakunnilla: 57% ystävien ja sukulaisten tapaaminen, 51% asioiden hoitaminen, 50% muu vapaa-ajan vietto (esim. elokuvissa käynti tai hengailu), 37% terveydenhuolto, 18% harrastukset, 6% opiskelu, 3% työ, 10% muu (mm. shoppailu, perheen näkeminen, seurakunta)
- Kuinka usein käy isommilla paikkakunnilla: alle 1% ei milloinkaan, 12% kerran tai muutaman kerran vuodessa, 49% kuukausittain, 21% noin kerran viikossa, 17% useita kertoja viikossa.
 - Ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla kuukausittain yleisin vaihtoehto, kaupunginläheisellä useimmiten useita kertoja viikossa.

Maaseudulla asumisen todellisuutta: sosiaaliset suhteet ja osallisuus

- Sosiaaliset suhteet nousivat esiin hyvin tärkeänä asiana maaseudun nuorille niin nykyisessä arjessa kuin tulevaisuuden asuinpaikassa.
- Tytöt mainitsivat läheisiä ihmissuhteita omassa arjessaan tärkeänä asiana useammin kuin pojat. Kuitenkin vastausten perusteella tytöt ovat maaseudulla keskimäärin poikia tyytymättömämpiä sosiaalisiin suhteisiin.
- Noin kaksi kolmasosaa vastaajista oli täysin samaa mieltä ja 88 % joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”minulla on samanikäisiä kavereita.” Alle 6 % oli väittämästä joko täysin tai jokseenkin eri mieltä. Tässä ei ollut merkittäviä eroja sukupuolittain.
- Pojista 55 % ja tytöistä 41 % oli täysin samaa mieltä väittämästä ”tapaan vapaa-ajallani kavereitani.”
- Pojista 70 % ja tytöistä 57 % oli täysin samaa mieltä väittämästä ”minua ei kiusata tai syrjitä.” Muunsukupuolisista vastaajista alle kolmannes oli täysin samaa mieltä, mutta muunsukupuolisia vastaajia oli hyvin vähän.
- Pojista yhteensä 86 % ja tytöistä 70 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön.”
- Vain 27 % vastaajista oli täysin samaa mieltä, mutta yhteensä 66 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”voin vaikuttaa minulle tärkeisiin asioihin.” Pojilla yleisin vastaus oli täysin samaa mieltä (40 %), tytöillä jokseenkin samaa mieltä (39 %).

Maaseudulla asumisen todellisuutta: teknologia helpottaa

- Yleisin vastaus väittämään ”Teknologia tekee maaseudulla asumisesta helpompaa” oli jokseenkin samaa mieltä. Vastaajista 59 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. 14 % oli joko täysin tai jokseenkin eri mieltä.
- Suurin osa vastaajista kokee, että teknologia helpottaa maaseudulla asumista.
 - Yhteydenpito kavereiden ja muiden läheisten kanssa ylivoimaisesti yleisin perustelu.
 - Muita perusteluja: ostosten tekeminen ja asioiden hoitaminen netissä; teknologian tarjoama ajanviete ja mukavuudet kotona; teknologiset innovaatiot helpottavat maataloustöissä.
- Pieni osa vastaajista koki, että teknologia vaikeuttaa tai ei ainakaan helpota asumista maaseudulla.
 - Ongelmat nettiyhteyksissä suurin huolenaihe. Osalla huoli siitä, että ihmiset käyttävät liikaa aikaa puhelimella ja pelaamiseen.

Pojat ovat tyytyväisempiä elämäänsä maalla

- Väittämiin vastattiin asteikolla 1-5, jossa 1 tarkoittaa täysin eri mieltä ja 5 täysin samaa mieltä.
- ”Maaseudulla on mukava asua.”
 - Kaikista vastaajista 50 % oli täysin samaa mieltä ja 31 % jokseenkin samaa mieltä.
 - Pojista 66 % oli täysin samaa mieltä, tytöistä vain 37 %. Pojista yhteensä 88 % ja tytöistä 75 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä.
- ”Asun mieluummin maaseudulla kuin kaupungissa.”
 - Kaikista vastaajista 47 % oli täysin samaa mieltä, ja yhteensä 65 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.
 - Pojista 76 % ja tytöistä 54 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Pojista täysin eri mieltä oli alle prosentti, tytöistä 13 %.
- ”Olen tyytyväinen elämääni.”
 - Kaikista vastaajista 45 % oli täysin samaa mieltä, ja yhteensä 78 % oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.
 - Pojista 90 % ja tytöistä 68 % joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä. Tytöistä täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämästä oli 16 %, pojista vain 4 %.

Maaseudulla asuminen koetaan turvalliseksi

- Turvallisuus nousi esiin yhtenä yleisimmistä teemoista avovastauksissa maaseudulla asumisen hyvistä puolista sekä kysymykseen siitä, mikä vastaajalle on tärkeää tulevaisuuden asuinpaikassa.
 - Tytöt nostivat turvallisuuden selvästi poikia useammin esiin.
- Yhteensä 89 % vastaajista oli joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä väittämästä ”Maaseudulla on turvallista asua.”
 - Pieniä eroja maaseutuluokittain: harvaan asutulla maaseudulla useampi täysin samaa mieltä (64 %) ja täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 91 %. Maaseudun paikalliskeskuksissa asuvista 45 % täysin samaa mieltä; joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä oli 86 %.
 - Pojista suurempi osa (69 %) oli väittämän kanssa täysin samaa mieltä kuin tytöistä (52 %). Pojista 91 % ja tytöistä 89 % oli väittämästä joko täysin tai jokseenkin samaa mieltä.
- Turvallisuuden tunteeseen liittyy avovastausten perusteella ajatus siitä, että maalla lähes kaikki tuntevat toisensa. Vastauksissa nousee esiin näkemyksiä siitä, että on turvallista liikkua, vähemmän väkivaltaa, varkaita ja rikoksia, liikennettä ja liikenneonnettomuuksia, ja tietää keneltä voi pyytää apua missäkin asiassa.

”turvallista lähteä ulos yksin pimeällä tai jättää ulko-ovi lukitsematta”

Mistä asioista maaseudun nuoret pitävät omassa arjessaan?

- Läheisten kanssa oleminen
 - Perhe, kaverit, parisuhde, sukulaiset
 - Läheisten ihmisten lisäksi lemmikit ja eläimet mainitaan hyvin usein
- Harrastukset ja vapaa-aika
 - Liikunta, erilaiset harrastukset ja muu mielekäs vapaa-ajan vietto
 - Oma aika ja rentoutuminen
- Arjen sujuvuus ja mukavuus
 - Arjen tasapaino, ei liikaa stressiä. Tärkeät asiat lähellä ja turvallista.
 - Rutiinit, lepo, hyvä ruoka, oma hyvinvointi
 - Arjen pienet asiat kuten musiikin kuuntelu ja herkut
- Rauhallinen ja viihtyisä asuinympäristö
 - Luonnonläheisyys, maaseudun rauha, oma tila
- Samat teemat nousevat esiin taustamuuttujista riippumatta, mutta harrastusten ja mieluisien vapaa-ajan viettotapojen erot näkyvät. Esimerkiksi ajaminen, auto ja mopo mainitaan useita kertoja poikien vastauksissa muttei kertaakaan tyttöjen vastauksissa.

Maaseudulla asumisen hyvät puolet

- Rauhallisuus, hiljaisuus, kiireettömyys
- Turvallisuus
- Luonnon läheisyys, puhtaus ja kauneus
- Vapaus ja tilaa tehdä mitä haluaa
- Tutut piirit, ei vieraita ihmisiä, yhteisöllisyys
- Hyvä arki: paljon tekemistä, laadukkaat palvelut, edullisuus

- ”Ei mitään”

”Se rauhallisuus. Ei kuulu ratikoiden kirsuntaa. Kesällä maaseutu on kauneimmillaan. Tyyni järvi ja aivan upeat auringonlaskut.”

”Saa ajaa mopolla vaikkei ihan oo 15 ja kaikkea saa tehdä vapaammin”

Maaseudulla asumisen huonot puolet

- Pitkät välimatkat – kaikki on kaukana
- Huonot palvelut, infrastruktuuri ja arjen sujuvuus
 - Huono julkinen liikenne, teiden huono kunto, huono nettiyhteys
- Ei ole tekemistä – huonot harrastusmahdollisuudet
- Pienet piirit
 - Huhut leviää nopeasti, yksinäistä

- Ahdasmielisyys ja syrjintä
- Luontoon ja ympäristöön liittyviä huonoja puolia
 - Kylmä, ötököitä, petoeläimiä, haisee sonta
- ”Ei mitään”

”Jos sattuu jotain, niin ei välttämättä saa apua välittömästi. Kouluihin on vaikeaa löytää opettajia sekä koulujen ja muiden palveluiden lakkauttaminen on yleistä. Lähistöllä ei ole suuria kauppoja.”

”Jos on erilainen, kaikki tuijottaa ja halveksuu.”

Miten maaseutua pitäisi kehittää tai muuttaa?

- Infrastruktuurin kehittäminen
 - Paremmat julkiset kulkuyhteydet
 - Paremmat tiet
 - Parempi netti
 - Katuvalot
- Peruspalveluiden säilyttäminen tai palauttaminen
 - Terveydenhuoltoon ja kouluihin pitäisi panostaa
- Lisää palveluita ja tekemistä nuorille
 - Lisää kauppoja, ravintoloita, lämpimiä hengailupaikkoja, uusia harrastusmahdollisuuksia, työpaikkoja ja koulutusmahdollisuuksia
- ”Ei mitenkään”

”Jotain uusia mahdollisuuksia eri harrastusten suhteen. Myös jotain uusia kauppoja tai muita paikkoja joissa nuoret voivat viettää aikaa. Monet nuoret aloittaa alkoholin juomisen, koska kylissä ei ole mitään tekemistä ja kaverin mökki on tyhjillään.”

”Ta tillbaka sjukvården [ottaa takaisin sairaanhoito]”

Miten maaseutua pitäisi kehittää tai muuttaa? (2/2)

- Pitäisi panostaa nuoriin ja kuunnella nuoria
- Maatalouden tukeminen
- Halvempaa ruokaa ja bensaa
- Luonnon säilyttäminen
- Ihmisten asenteet ja käyttäytyminen
- Pienet helpotukset, ei isoja muutoksia.

”Palauttaa maatalouden kannattavuus”

”Ei tuhottaisi liikaa luontoa. Täällä katkotaan paljon metsää.”

”Mielestäni maaseudun ei pitäisi muuttua liikaa, pienet parannukset ovat tervetulleita.”

Mikä nuorille on tärkeää tulevaisuuden asuinpaikassa?

- Pitkälti samanlaisia vastauksia maaseutuluokasta riippumatta, mutta harvaan asutulla maaseudulla maltillisemmat toiveet palveluista ja etäisyyksistä.
- Rauhallisuus
- Kavereita, ystävät ja perhe lähellä
- Kiva koti
- Paljon tilaa
- Mahdollisuudet mielekkääseen tekemiseen

”Että se ei ole mikään iso kaupunki mutta semmoinen missä on töitä ja maksimissaan 1h ajomatka esim vaatekauppoihin ja semmosiin”

”Paljon tilaa ajaa autolla ja mopolla ja traktorilla”

Mikä nuorille on tärkeää tulevaisuuden asuinpaikassa? (2/2)

- Tietty alue tai paikkakunta
- Luontoon tai ympäristöön liittyvät asiat
- Sopivat palvelut
- Työpaikka
- Turvallisuus
- Edullisuus
- Tuttuus
- Tunne että se on itselle hyvä, mahdollisuus olla oma itsensä

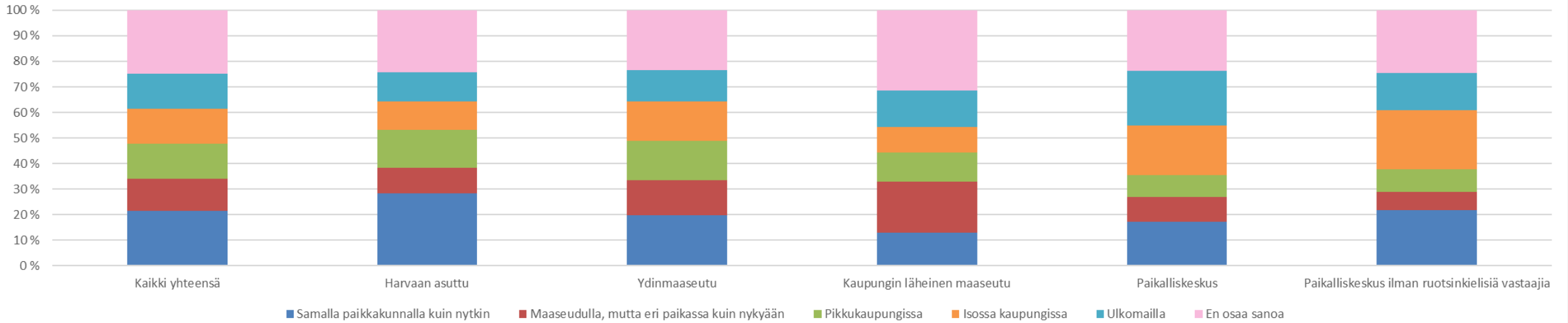
"Tunne että se on minun kotini.
Paikka on rauhallinen.
Jokseenkin hyvät välimatkat
palveluille. Miellyttävä paikka."

"Att jag får använda
mitt modersmål så
mycket som möjligt
[ettå saan käyttää
äidinkieltäni
mahdollisimman
paljon]"

Missä maaseudun nuoret haluaisivat asua?

- Reilu viidennes (21,5%) haluaa asua samalla paikkakunnalla kuin nytkin. Yhteensä reilu kolmannes (34%) haluaa asua maaseudulla, 13,5% pikkukaupungissa, 13,5% isossa kaupungissa ja 13,5% ulkomailla. Yleisin vastaus (25%) oli ”en osaa sanoa”.
- Harvaan asutulla maaseudulla asuvilla vahvin halu asua samalla paikkakunnalla kuin nytkin (28%) sekä ylipäätään maaseudulla (38%).
- Kaupunginläheisellä maaseudulla asuvat olivat ainoa ryhmä, jossa suurempi osa haluaisi asua maaseudulla eri paikassa kuin nykyään (20%) kuin samalla paikkakunnalla kuin nyt (13%).
- Paikalliskeskuksissa asuvilla muita maalla asuvia nuoria vähemmän halua asua maaseudulla (27%). Ainoa ryhmä, jossa suurempi osa halusi asua kaupungissa kuin maaseudulla. Lisäksi ainoa ryhmä, jossa selvästi suurempi osa halusi asua isossa kaupungissa kuin pikkukaupungissa.
- Ruotsinkielisten vastaajien joukossa korostui vahvasti ulkomailla asuminen.

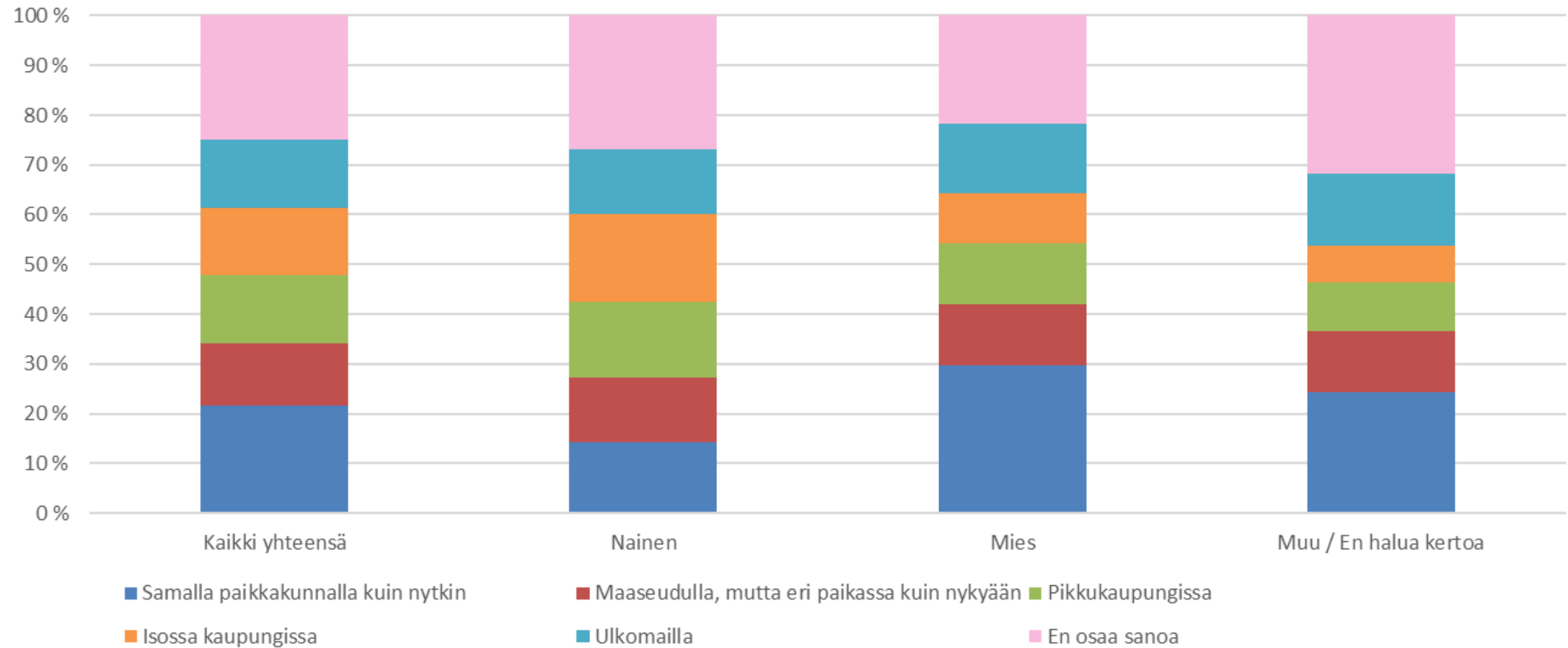
Missä haluaisit asua aikuisena?

Missä maaseudun nuoret haluaisivat asua (2/2)

- Pojat (30%) haluavat asua tulevaisuudessa samalla paikkakunnalla kuin nykyäänkin selvästi tyttöjä (14%) useammin. Maalla pojat 42% vs tytöt 27%. Tytöt (33%) haluavat asua kaupungissa useammin kuin pojat (22%). Ulkomailla pojista (14%) haluaa asua suurin piirtein yhtä moni kuin tytöistä (13%). Muunsukupuolisten osalta samansuuntaisia tuloksia kuin kokonaistulokset, mutta vastaajia sen verran vähän ettei voi tehdä johtopäätöksiä.
- Sukupuolesta ja maaseutuluokasta riippumatta moni nosti esiin toiveen viettää nuorta aikuisuutta isommassa paikassa ja nähdä maailmaa, mutta sen jälkeen palata mahdollisesti kotiseudulle tai muualle maaseudulle: ”Nuoruus/opiskeluaika kaupungissa, aikuisikä kauempana.”

Missä haluaisit asua aikuisena? vastaajan sukupuolen mukaan

Maaseudun nuorten toiveammatit

- Suurin osa ei osaa vielä sanoa toiveammattia tai kiinnostaa useat erilaiset alat
- Suosituimmat alat ja ammatit:
 - Sote-ala (mm. lääkäri, lähihoitaja, psykologi)
 - Ammattiurheilija tai urheiluvalmentaja
 - Eläimiin liittyvä työ (mm. eläinlääkäri, ratsastaja, eläintenhoitaja)
 - Luova ala (mm. näyttelijä, taiteilija, muusikko, tubettaja)
 - Kuljetusala, autot ja koneet (mm. mekaanikko, rekkakuski)
- Suurin osa ammasteista ei paikkasidonnaisia. Erityisesti maaseudulle suuntautuviakin ammatteja mainittiin paljon, erit. metsäala, maatalous, poronhoito
- ”Joku mistä saa hyvin rahaa”

Muut tulevaisuuden haaveet ja huolet

”Hirvikanta ois hyvä ja ois massia”

- Muut tulevaisuuden haaveet kuin työ:

- Raha
- Perhe, parisuhde tai lapsia, ystäviä
- Harrastuksiin liittyvät asiat
- Kaunis koti
- Autot
- Matkustelu
- Oma yritys
- Hyvä ja terve elämä, onnellisuus

”Haluaisin myös perustaa hyvän ja mukavan perheen missä ei juoda usein – – ja myöskään riidellä – – sekä haaveilen että löytäisin minulle täydellisen miehen ja haluaisin myös ison mukavan kodin jossa olisi 3 kerrosta (:”

- Väittämän ”Haluan tulevaisuudessa perustaa oman perheen” vastausten keskiarvo 4,2, moodi ja mediaani 5 (asteikolla 1-5, jossa 1: täysin eri mieltä, 5: täysin samaa mieltä), eli suurin osa vastaajista oli täysin samaa mieltä. Ei merkittäviä eroja maaseutuluokan tai sukupuolen mukaan.

- Huolet tulevaisuuden suhteen:

- Yleisimmät huolet: raha, opiskelu, pärjääminen elämässä, toteutuvatko omat toiveet
- Muita huolia: yksinäisyys, terveys, perhe, sota, ilmastonmuutos, Suomen tilanne ja maailman meno
- Kuitenkin suurin osa vastasi, ettei ole huolissaan tulevaisuudesta.

Kiitokset!
